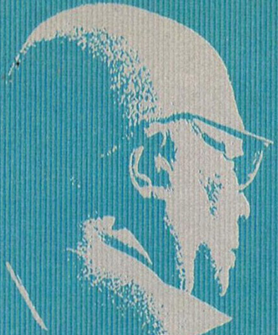

พุทธทาส อินฺทปญฺโญ

สิ่งที่ต้องทำให้ดีกว่าปีเก่า

พุทธบริษัทต้องมีพระรัตนตรัยให้ดีขึ้น

มอบรอยยิ้มที่สดใสให้ชีวิต

มอบของขวัญแด่มิตรด้วยหนังสือธรรมะ

ธรรมะเพื่อความผาสุก

แด่

....

ด้วยความปรารถนาดี

จาก

....

สิ่งที่ต้องทำให้ดีกว่าปีเก่า

ตอน พุทธบริษัทต้องมีพระรัตนตรัยให้ดีขึ้น

โดย พุทธทาสภิกขุ

จัดพิมพ์โดย **สนพ.สุขภาพใจ**
บัญชา เฉลิมชัยกิจ เจ้าของและผู้จัดการ

พิมพ์ครั้งที่ 2 : พฤศจิกายน 2542

คณะที่ปรึกษา เกียรติ ปรัชญาศิลปวุฒิ, รังษี สุทนต์, กิตติ ปิยพสุนทรา, เผิน อาษาพันธ์

บรรณาธิการ : วรุตม์ ทองเชื้อ
เรียงพิมพ์ : ภัทรา นันทกาญจน์
จัดรูปเล่ม : จันทนา พาณิชย์กุล
พิสูจน์อักษร : อุไร จันทร์ทอง
ออกแบบปก : ประนอม เสือแคล้ว

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

พุทธทาสภิกขุ
สิ่งที่ต้องทำให้ดีกว่าปีเก่า.-- พิมพ์ครั้งที่ 2 . -- กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ, 2542
40 หน้า
1. ธรรมะ. I. ชื่อเรื่อง.
294.315
ISBN. 974-7364-58-1

จัดจำหน่ายโดย **สายส่งสุขภาพใจ**
14/349-350 หมู่ 10 ถ.พระราม 2 ซอย 38
แขวงบางมด เขตจอมทอง กรุงเทพฯ 10150
☎ 415-2621, 415-6507, 415-6797 Fax : 416-7744

พิมพ์ที่ หจก. เอมี่ เทรดดิ้ง ☎ 415-6507

สิ่งที่ต้องทำให้ดีกว่าปีเก่า

ตอน

พุทธบริษัทต้องมีพระรัตนตรัยให้ดีขึ้น

พุทธทาสภิกขุ

สุขภาพใจ

สำนักพิมพ์สุขภาพใจ
เลขที่ 14/349-350 หมู่ 10
ถ.พระราม 2 (ธนบุรี-ปากท่อ) กม.3
แขวงบางมด เขตจอมทอง กทม. 10150
โทร. & แฟกซ์ 415-2621, 415-6507, 415-6797, 416-7744

8 พฤศจิกายน 2542

เรื่อง ขออนุญาตพิมพ์หนังสือธรรมะ

กราบเรียน ท่านประธานคณะกรรมการธรรมทานมูลนิธิ

คณะทำงานสำนักพิมพ์สุขภาพใจ ได้เดินตามคำสอนที่ว่า "ประกอบอาชีพที่เป็นกุศล" ซึ่งท่านอาจารย์พุทธทาสได้มีเมตตาสอนสั่งชาวสุขภาพใจไว้ เมื่อปี พ.ศ. 2525

สำนักพิมพ์สุขภาพใจมีความเห็นว่า ถ้าจะให้โลกนี้มีความสงบสุขร่มเย็น ทุกฝ่ายต้องพากันศึกษา ปฏิบัติ และเผยแผ่พระธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่ถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามแนวทางที่ท่านอาจารย์พุทธทาสศึกษาและปฏิบัติแล้วนำมาเผยแผ่นับว่าน่าศึกษายิ่ง เพื่อให้สะดวกแก่การมีไว้ศึกษาของพุทธศาสนิกชนทั่วไป ในโอกาสนี้สำนักพิมพ์สุขภาพใจขออนุญาตพิมพ์ผลงานของท่านอาจารย์พุทธทาสออกมาเป็นเล่มเล็กๆ ดังมีรายการต่อไปนี้

1. สิ่งที่ต้องทำให้ดีกว่าปีเก่า ตอน พุทธบริษัทต้องมีพระรัตนตรัยให้ดีขึ้น
2. สันโดษไม่เป็นอุปสรรคแก่การพัฒนา
3. ความสุขสามระดับ
4. สวรรค์ในทุกอิริยาบถ
5. สติและการฝึกสติ
6. เป้าหมายของชีวิต

เมื่อจัดพิมพ์เรียบร้อยแล้ว จะขอดำเนินการดังที่เคยปฏิบัติมา คือมอบหนังสือจำนวน 10 เปอร์เซ็นต์ของยอดพิมพ์แก่ธรรมทานมูลนิธิ เพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาต่อไป

จึงกราบเรียนขอคำชี้แนะและขออนุญาตมา ณ โอกาสนี้ ควรมิควรประการใดสุดแต่จะมีฉันทานุมัติ

อนุญาตให้จัดพิมพ์ได้ ตามรายการ
ที่ขอมาทั้งหมด ๖ รายการ
(นาย[illegible] พานิช)
กองตำรา คณะธรรมทาน ไชยา.

กราบเรียนด้วยเคารพธรรม
(นายบัญชา เฉลิมชัยกิจ)
ในนามสำนักพิมพ์ "สุขภาพใจ"

พุทธบริษัทต้องมีพระรัตนตรัยให้ดีขึ้น.

ท่านสาธุชน ผู้มีความสนใจในธรรม ทั้งหลาย,

การบรรยายประจำวันเสาร์ในวันนี้ เป็นวันแรกของการบรรยายประจำปีนี้ เป็นโอกาสที่เรียกกันว่า วันขึ้นปีใหม่ จึงถือเอาความหมายอันนี้ ในการที่จะบรรยายธรรมะชุดนี้ เรียกว่า **สิ่งที่ต้องทำในปีใหม่ให้ดีกว่าปีเก่า.**

สิ่งที่ต้องทำในปีใหม่ให้ดีกว่าปีเก่า ซึ่งเห็นได้ว่ามันเป็นเรื่องสำหรับทุกคนไม่ยกเว้นผู้ใด, ถ้าใครไม่ต้องการให้เลวกว่าหัวเผือกหัวมันที่อยู่ใต้ดิน เขาจะต้องทำอะไรๆ แห่งปีใหม่นี้ให้ดีกว่าปีเก่า ไม่น้อยหน้าหัวเผือกหัวมันที่จมอยู่ใต้ดิน, มันก็ยังมีการกระทำที่สมกันกับปีใหม่ คือมันมีหัวจำนวนมากกว่าเดิม ใหญ่กว่าเดิม และคุณภาพ

---

๒ มกราคม ๒๕๓๑

ก็ดีกว่าเดิม, นี่เรียกว่ามันสมกับที่ว่ามันเป็นปีใหม่. เราจะทำอย่างไร จึงจะมีอะไรใหม่สมกับที่เป็นปีใหม่, ถ้าไม่ได้ทำมันก็ไม่มีอะไรใหม่, ก็ลองสังเกตดูคนที่ไม่ได้ทำอะไรให้ดีขึ้นทุกทีนั้น เขาอยู่ในสภาพอย่างไร, จะเป็นคนที่วัดก็ดี เป็นคนที่บ้านก็ดี ถ้าไม่ได้ทำอะไรให้ดียิ่งขึ้นทุกปีมันจะอยู่ในสภาพอย่างไร, แล้วมารวมกันเข้าทั้งที่อยู่บ้านทั้งที่อยู่ที่วัด มีอะไรที่จะต้องทำเหมือนกันหรือตรงกัน, นี้ก็มีอยู่ และเขาจะต้องทำอย่างไร.

ยิ่งเป็นพุทธบริษัท เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยแล้ว ก็ยิ่งจำเป็นที่จะต้องทำอะไรให้มันดีกว่าปีเก่าหรือใหม่กว่าปีเก่า, ให้มันรู้มากกว่าปีเก่า, ให้มันตื่นจากหลับยิ่งกว่าปีเก่า, ให้มันเบิกบานยิ่งกว่าปีเก่า, เรียกว่าเป็นพุทธบริษัทที่เจริญขึ้นไปตามทางธรรม และมีของใหม่สมกับที่เรียกว่าเป็นปีใหม่. เราพุทธบริษัทมีความหมายว่าเป็นผู้เดินตามพระพุทธเจ้าก็ได้, หรือนั่งล้อมรอบๆ พระพุทธเจ้าก็ได้, มีพระพุทธเจ้าเป็นผู้นำทางแห่งชีวิตจิตใจอย่างนี้ก็ได้, ก็ต้องทำให้สมกัน.

เดี๋ยวนี้อยากจะพูดเสียคราวเดียวกันว่า พระรัตนตรัยทั้ง ๓ นั้น เป็นสิ่งเดียวกันโดยใจความ แม้ว่า

ภายนอกหรือส่วนภายนอกจะแยกออกได้เป็น ๓ อย่าง ก็สามารถจะแยกได้เป็น ๓ อย่าง, แต่ว่าภายในหรือความหมายอันแท้จริงนั้นย่อมเป็นเพียงอย่างเดียว ซึ่งจะได้วิสัชนากันตามสมควรแก่เวลา.

พระพุทธเจ้าทรงค้นพบความจริงของธรรมชาติ.

ถ้าจะให้มีหลักเกณฑ์ที่ฟังกันได้ง่ายๆ เข้าใจกันได้ง่ายๆ ก็ว่า พระพุทธเจ้าเป็นผู้ค้นพบธรรมะ, แล้วก็มีสิ่งที่พระพุทธเจ้าค้นพบก็คือธรรมะ, แล้วก็มีผู้ปฏิบัติตามความรู้อันนั้นก็คือมีผู้ปฏิบัติธรรมะ, มันสำเร็จอยู่ที่ว่ารู้ธรรมะ แล้วก็ปฏิบัติธรรมะ แล้วก็ได้รับผลของการปฏิบัติธรรมะ ทั้ง ๓ องค์เนื่องเป็นอันเดียวกันตรงที่ว่าเป็นเครื่องกระทำความดับทุกข์-ดับทุกข์-ดับทุกข์.

ดูกันให้ละเอียดก็ว่า พระพุทธเจ้าท่านเป็นผู้ค้นพบความจริงเรื่องนี้ของธรรมชาติ อันนี้เราอย่าเอาอะไรให้มากนัก, เอาแต่เพียงว่า พระพุทธเจ้าเป็นผู้ตรัสรู้นั้น คือค้นพบความจริงอันสูงสุดของธรรมชาติ ซึ่งจะเรียกว่าเป็นความลับสูงสุดก็ได้เหมือนกัน, ถ้าไม่มีบุคคลอย่างพระพุทธเจ้าก็ไม่มีใครค้นพบความจริงข้อนี้. นี้เป็นหน้าที่

ของพระพุทธเจ้า, ท่านไม่ได้แต่งตั้งหรือบัญญัติเอาตามความพอใจของท่าน, ความจริงหรือธรรมะนั้นมันมีอยู่อย่างตายตัวเป็นกฎเกณฑ์ธรรมชาติ ตามธรรมชาติว่า เมื่อมีสิ่งนี้เป็นปัจจัย สิ่งนี้ก็เกิดขึ้น, เมื่อมีสิ่งนี้เป็นปัจจัย สิ่งนี้ก็เกิดขึ้น, ใครจะแก้ไขดัดแปลงให้เป็นอย่างอื่นนั้นเป็นไปไม่ได้.

พระพุทธเจ้าท่านค้นพบความที่สิ่งทั้งหลายทั้งปวงเป็นไปตามเหตุตามปัจจัย มันจึงไม่เที่ยง เพราะเหตุปัจจัยมันปรุงแต่งอยู่เรื่อยไป, เพราะความที่มันไม่เที่ยง มันเปลี่ยนไป มันก็ทำให้เกิดความทุกข์แก่บุคคลผู้เข้าไปยึดถือว่า จะเอาเป็นของตน จะให้มันเที่ยง มันก็เป็นความทุกข์ขึ้นมา. เพราะมันไม่เที่ยง มันเป็นทุกข์แก่ผู้เข้าไปยึดถือ ก็เรียกว่ามันเป็นอนัตตา, อนัตตา มิได้เป็นตัวตน มิใช่มีตัวตนที่จะเข้าไปจับฉวยเอามาได้ตามความพอใจของตน. ท่านค้นพบความไม่เที่ยง, ความเป็นทุกข์, ความเป็นอนัตตา ก็มาสอนเรื่องความไม่ยึดมั่นถือมั่นในสิ่งเหล่านั้นแล้วก็ไม่เป็นทุกข์ นี่เป็นความลับของธรรมชาติที่พระพุทธเจ้าท่านค้นพบ มาอธิบายให้เห็นชัดได้ว่าความทุกข์เกิดขึ้นมาอย่างไร, ความทุกข์จะดับลงไป

อย่างไร, ซึ่งสรุปความว่า จะไปเอาสิ่งที่ไม่เที่ยงเป็นทุกข์ เป็นอนัตตามาเป็นของที่เที่ยงหรือตามความพอใจ มา ยึดมั่นถือมั่น, จะยึดมั่นถือมั่นให้สิ่งที่ไม่เที่ยงนั้นเป็นของ เที่ยง, สิ่งที่เป็นทุกข์มาเป็นไม่ทุกข์, สิ่งที่ไม่ใช่อัตตามา เป็นอัตตา มันก็เป็นสิ่งที่ทำไม่ได้, มันก็ต้องเป็นทุกข์. เมื่อไม่ยึดถือในลักษณะอย่างนั้นมันก็ไม่เป็นทุกข์ มันก็ เป็นของที่ชัดเจนออกมาว่า ถ้าเป็นทุกข์ ก็เป็นเพราะ ความยึดมั่นถือมั่นตามความโง่ของตน, ถ้าจะไม่เป็นทุกข์ ก็ต้องเป็นความไม่ยึดมั่นถือมั่นในสิ่งทั้งหลายทั้งปวง เหล่านั้น. นี่เรียกว่ารู้ส่วนที่จะเกิดทุกข์ และรู้ส่วนที่จะดับ ทุกข์, รู้ทั้ง ๒ อย่างนี้ก็เรียกว่ารู้สิ้นเชิง.

พระพุทธเจ้าท่านนำมาสอนตามที่ได้ตรัสรู้ คือได้ เห็นแจ้งโดยประจักษ์ต่อความจริงของธรรมชาติว่า ทำ อย่างไรจึงจะเกิดทุกข์, ทำอย่างไรจึงจะไม่เกิดทุกข์หรือ ดับทุกข์เสียได้. ท่านยังสอนให้เห็นชัดว่า เราบังคับสิ่ง ต่างๆ ภายนอกไม่ได้ ที่จะไม่ให้มันเข้ามาเกี่ยวข้องกับเรา ไม่ได้. สิ่งที่ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา มีอยู่ทั่วไป, แล้วมันก็เข้ามาเกี่ยวข้องกับเรา, เราบังคับมันไม่ได้ว่า อย่ามาเกี่ยวข้องกะเรา นี่มันก็บังคับไม่ได้; แต่เรามีทางที่

จะทำได้ คือว่าควบคุมจิตบังคับจิต อย่าให้ไปรับเอาสิ่งเหล่านั้นเข้ามาด้วยความโง่ มายึดถือให้เป็นตัวตนแล้วก็เป็นทุกข์.

ฟังดูให้ดีว่า มันเป็นเรื่องที่เป็นอยู่จริง และมีความสำคัญอยู่ เราจะบังคับสิ่งต่างๆ ไม่ให้เกิดขึ้น ไม่ให้มาเกี่ยวข้อง เหล่านี้มันทำไม่ได้. มันก็เกิดขึ้น, มันก็มาเกี่ยวข้อง, แต่เราก็บังคับจิตว่า อย่าไปรับเอามันมาด้วยความโง่ เอามายึดมั่นถือมั่น จงจัดการกับมันให้ถูกต้อง ไม่มีความยึดมั่นถือมั่นแล้วมันก็ทำอะไรเราไม่ได้; แม้ว่าในโลกนี้จะเต็มไปด้วยสิ่งที่จะทำให้เกิดทุกข์ ให้เกิดความผิดหวัง ให้เกิดความเจ็บปวดทนทรมาน มันก็เป็นได้แต่สำหรับคนโง่ ที่ไปตะครุบเอา ไปยึดเอา, ถ้าไม่ยึดมั่นถือมั่น ไม่ตะครุบเอา มันก็ไม่ทำอันตรายอะไรได้. นี้เป็นอุบายอันใหญ่หลวงที่มีอยู่, สำหรับทำให้ไม่ต้องเกิดความทุกข์อยู่ในท่ามกลางสิ่งทั้งปวงที่มายั่วมาหลอกสำหรับจะให้เกิดทุกข์.

คนมีทุกข์เพราะยึดมั่นถือมั่น.

ขอให้ท่านทั้งหลายทั้งปวงจงเข้าใจในข้อนี้ โดยประจักษ์เถิดว่า เราบังคับสิ่งภายนอกไม่ได้, แต่เราจะบังคับสิ่งภายในให้ได้คือจิต, จะบังคับโลกให้เป็นอย่างนั้นให้เป็นอย่างนี้ อย่ามาเกี่ยวข้องกับเราอย่างนี้ ก็เป็นไปไม่ได้, แล้วมันก็ต้องอยู่ในโลก ต้องสัมพันธ์กับโลก; แต่ก็บังคับจิต อย่าไปโง่ อย่าไปยึดมั่นถือมั่นเอามาอย่างเขลาๆ, ที่ไม่ต้องรับเอาเสียเลยก็มี, อย่าไปรับเอามา. ถ้าที่ต้องเกี่ยวข้องด้วยต้องรับเอามา ก็ด้วยความเฉลียวฉลาดมีความรอบรู้จัดการกับมัน อย่าให้มันกัดเอาได้, เหมือนอย่างที่พูดแล้วเมื่อตอนเช้าวันวานนั้นว่า อย่าโง่จนให้เวลามันกัดเอา, ถ้าต้องการอะไรด้วยความโง่ เวลามันก็กัดเอา, ไม่ต้องการอะไรด้วยความโง่ แต่ว่าทำไปด้วยสติปัญญา เวลามันก็กัดไม่ได้, ไม่มีความทุกข์ไม่มีความร้อนอะไรที่จะเกี่ยวกับเวลา อย่างนี้เป็นต้น, เพราะรู้จักจัดการกับจิตใจในภายใน. จิตนั้นเป็นสิ่งที่อบรมได้ คือทำให้ฉลาดขึ้นมาได้, แล้วก็ทำให้ไม่โง่ ไม่ยึดมั่นถือมั่นหรือว่าให้มันปล่อยวางได้ มันก็เป็นอย่างนี้.

พระพุทธเจ้าตรัสรู้ความจริงข้อนี้ และนำมาสอนในฐานะเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำ, นี่ช่วยฟังให้ดีๆ ว่ามันเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำ ถ้าไม่กระทำมันจะเป็นทุกข์ คือสิ่งต่างๆ มันจะกัดเอา. อะไรๆ ก็ตามที่เข้าไปยึดถือว่าเป็นตัวตนของตนแล้วมันก็กัดเอา, เราจึงมีหน้าที่ที่จะไปเกี่ยวข้องกับสิ่งต่างๆ โดยไม่ต้องยึดมั่นถือมั่น, แม้จะเป็นสิ่งที่เป็นภายใน เป็นชีวิตหรือเป็นจิตใจนั่นเอง ก็ไม่ต้องยึดมั่นถือมั่น, ไม่ต้องพูดถึงสิ่งภายนอก, เรียกว่ามีจิตใจที่ไม่หลงโง่ไปยึดมั่นถือมั่นอะไรไว้ โดยความเป็นตัวตนบ้าง โดยความเป็นของของตนบ้าง, ไม่ยึดมั่น แล้วคิดดูเถอะ มันก็ไม่หนัก ถ้าไปยึดมั่นไปถือไว้ มันก็หนัก ก็หนักมือที่ยึดที่ถือนั่นแหละ, นั่นแหละคือความทุกข์ จิตใจไปยึดถืออะไร มันก็หนัก ก็เพราะยึดถือ, มันเหมือนกับมือที่ไปถือ มันก็หนักมือ ถ้าจิตมันไปยึดถือ มันก็หนักกับจิต.

เราจงรู้จักทำจิตให้เป็นอิสระจากความยึดมั่นถือมั่น นี่แหละเขาเรียกกันสั้นๆ ง่ายๆ ว่า วิมุตติ หลุดพ้น : หลุดพ้นจากสิ่งที่ยึดมั่นถือมั่น, หลุดพ้นจากความยึดมั่นถือมั่น, ไม่ได้ยึดมั่นถือมั่นอะไรก็เป็นอิสระ มันก็ไม่หนัก

เหมือนกับมือที่ว่างไม่ได้จับฉวยอะไรเอาไว้ มันก็ไม่เมื่อยมือ มันก็ไม่หนักมือ มันก็ไม่มีความทุกข์, ใจความสำคัญที่จะไม่เป็นทุกข์ ก็คือความไม่ยึดมั่นถือมั่น.

เรามีหน้าที่ที่จะต้องรู้เรื่องนี้, มีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติเรื่องนี้, แล้วก็จะได้รับผลของการปฏิบัติเรื่องนี้ คือไม่เป็นทุกข์. นี่เป็นสิ่งที่เรียกว่าหน้าที่, เป็นสิ่งที่เรียกว่ากิจที่ควรทำ, หรือกรณีย์หน้าที่ที่ควรทำ คือทำให้ประจักษ์แจ้งในสิ่งทั้งปวงจนไม่ยึดมั่นถือมั่น. ถ้าใครไม่ทำ คนนั้นมันก็โง่ มันก็เที่ยวยึดมั่นถือมั่นนั่นนี่ไปทั่วไปหมด มันก็ได้มีความทุกข์เต็มที่ เต็มเหลือประมาณนั่นแหละ; มันไม่ได้ทำหน้าที่ มันก็ยึดมั่น, ถ้ามันได้ทำหน้าที่ มันได้ศึกษาได้ปฏิบัติรู้ความจริงข้อนี้ ไม่ยึดมั่นถือมั่นแล้ว ก็หมดหน้าที่ คือทำหน้าที่เสร็จแล้ว มันก็ไม่เป็นทุกข์. ฉะนั้นเราจะต้องรู้จักทำหน้าที่อันสำคัญนี้ เพื่อจะได้ไม่เป็นทุกข์, มิฉะนั้นมันจะเป็นทุกข์ไปเสียหมด, จะมีอะไรก็เป็นทุกข์ แม้แต่จะกินจะใช้จะบริโภคอะไรมันก็เป็นทุกข์ ถ้าว่าทำไปด้วยความยึดมั่นถือมั่น.

นี่เราจะมีชีวิตชนิดที่ไม่ยึดมั่นถือมั่น แต่รู้สิ่งทั้งปวงตามที่เป็นจริงว่า ควรจะไปเกี่ยวข้องกับมันอย่างไร, ก็ไป

เกี่ยวข้องกับมันเท่าที่ควรจะเกี่ยวข้อง หรือเท่าที่จำเป็นจะเกี่ยวข้อง, ถ้าไม่จำเป็นจะต้องเกี่ยวข้อง ก็ไม่ไปเกี่ยวข้องให้เสียเวลา, ถ้าไปเกี่ยวข้อง ก็ไม่ยึดมั่นถือมั่น ไม่เกี่ยวข้องด้วยความยึดมั่นถือมั่น มันก็ไม่กัดเอา. คิดดูเถิดว่าจิตใจของคนชนิดนี้มันว่าง มันเป็นอิสระ เป็นปกติ มันไม่ไปโง่ไปหลงยึดมั่นถือมั่นในสิ่งใดๆ เหมือนคนที่โง่มีอวิชชามากไม่รู้อะไร ก็ยึดมั่นไปหมด, ยึดมั่นไปหมด ดีก็ยึดมั่นไปในทางหนึ่ง, ชั่วก็ยึดมั่นไปในทางหนึ่ง, เต็มไปด้วยความยึดมั่นถือมั่น มันจึงรุงรังไปด้วยปัญหา.

ปัญหามันกลุ้มรุมเข้ามารอบทิศรอบทางจนไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร: ดีใจก็นอนไม่หลับกินข้าวไม่ค่อยลง, เสียใจก็นอนไม่หลับกินข้าวไม่ค่อยลง, แต่มันก็มีเรื่องที่เข้าไปทำให้ดีใจให้เสียใจไปเสียทุกเรื่อง, เรื่องอะไรเข้ามา เอ้ามันก็ยึดมั่นจนว่าไปเกิดความดีใจเข้าจนได้, หรือมิฉะนั้นก็ไปเกิดความเสียใจเข้าจนได้, มันไม่สามารถจะดำรงอยู่อย่างเดิม คือเป็นปกติ อยู่เหนือความดีใจเหนือความเสียใจ ไม่ต้องหัวเราะไม่ต้องร้องไห้. ถ้ายังต้องหัวเราะยังต้องร้องไห้อยู่ ก็หมายความว่ามันยังมีความยึดมั่นถือมั่นอยู่, หัวเราะก็เหนื่อย, ร้องไห้ก็เหนื่อย, ไม่ต้องหัวเราะ

ไม่ต้องร้องไห้นั่นแหละมันไม่เหนื่อย. ขอให้รู้จักดำรงชีวิตชนิดที่ไม่เหนื่อยกันเสียบ้าง, ถ้าทำได้อย่างนี้ ก็เรียกว่าอยู่เหนืออำนาจของสิ่งทั้งปวง.

ถ้าเห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ไม่เป็นทาสกิเลส.

สิ่งทั้งปวงทั้งโลกทั้งจักรวาลทั้งหมดทั้งสิ้นนี้ มันมีมาแต่สำหรับจะทำให้เราดีใจหรือเสียใจไปเสียทั้งนั้น, อีกทางหนึ่ง ถ้าไม่ทำให้ดีใจ ไม่ทำให้เสียใจ ก็ยังทำให้โง่ ให้โง่จนไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรกับสิ่งเหล่านี้. เห็นไหมมันเป็นเสียทุกอย่างทุกทาง; ถ้าถูกใจก็โง่เข้าไปรักเอาเข้าไปถือเอา, ถ้าไม่ถูกใจก็เกลียดกลัว หรือว่าคิดจะทำลายล้างผลาญเสีย, ถ้ายังเป็นกลางๆ ไม่ใช่ถูกใจหรือไม่ใช่ไม่ถูกใจ ก็ยังไม่รู้ว่าเป็นอะไร, ก็ยังสงสัยอยู่ว่ามันจะเป็นอะไร ก็วิ่งวนอยู่ วนเวียนอยู่กับสิ่งเหล่านั้น ที่ยังเป็นที่ตั้งแห่งความสงสัย ไม่รู้ว่ามันจะเป็นอะไร.

เช่นว่า ไปพบก้อนหินก้อนหนึ่ง ถ้าสงสัยว่ามันจะเป็นเพชรก็เอามา, ความที่ไม่รู้หรือไม่แน่ว่าน่ารักหรือน่าเกลียด มันก็ยังเป็นที่ตั้งแห่งความสงสัย. ดังนั้น สิ่งที่

น่ารักก็ดี น่าเกลียดก็ดี หรือไม่น่ารักไม่น่าเกลียด มันก็ยังเป็นที่ตั้งแห่งความสงสัย, มันเลยเป็นความยุ่งยากไปเสียทั้งหมด, ถ้าที่น่ารักก็ไม่น่ารัก ที่น่าเกลียดน่ากลัวก็ไม่เกลียดไม่กลัว ที่เป็นที่ตั้งแห่งความสงสัยก็ไม่สงสัย, ไม่มีอะไรที่ต้องเกี่ยวข้องก็ไม่ต้องเกี่ยวข้อง, อย่างนี้เรียกว่าจิตมันออกมาเสียได้, จิตมันออกมาเสียได้จากสิ่งทั้งปวง จากสิ่งทั้งปวง, สิ่งทั้งปวงไม่สามารถจะบังคับจิตเหล่านี้ให้เป็นทาสของมัน.

เราไปรักสิ่งใดเข้าก็เป็นทาสของสิ่งนั้น ข้อนี้เกือบจะไม่ต้องอธิบายแล้วกระมัง; เพราะแต่ละคนก็เคยรักสิ่งใดสิ่งหนึ่ง, เมื่อรักสิ่งใดก็เป็นทาสของสิ่งนั้นโดยความสมัครใจ หรือถ้าว่าโกรธ เกลียด กลัว ไม่รัก มันก็เป็นทาส, เป็นทาสเหมือนกัน เป็นทาสของสิ่งนั้นเหมือนกัน, แต่ในอีกความหมายหนึ่ง เป็นทาสที่ต้องไปยุ่งยากลำบากกับมัน ไปมัวเกลียดไปมัวกลัวมันนั่นแหละ เป็นทาสของมัน. นี้ถ้าไม่รักหรือไม่เกลียดแต่ไปสงสัยอยู่, มีความสงสัยอยู่ในสิ่งใด ก็วนเวียนอยู่ในสิ่งนั้น ก็เป็นทาสของสิ่งนั้นด้วยเหมือนกัน. คิดดูให้ดี สิ่งที่เป็นสุข ก็เป็นทาสเพราะความอยากได้, สิ่งที่เป็นทุกข์ ก็เป็นทาสเพราะ

ความเกลียดกลัว คอยแต่จะวิ่งหนีไม่มีผาสุก. สิ่งที่ยังเป็นกลางๆ ไม่น่ารักหรือน่าเกลียด มันก็ยังสงสัย อดสงสัยไม่ได้ อดพะวงไม่ได้ อดอาลัยอาวรณ์ไม่ได้ มันก็เป็นทาสของสิ่งที่ว่ายังไม่รู้อะไร ยังไม่รู้ว่าอะไร แต่ว่าเป็นที่ตั้งแห่งความสงสัย. โลภะหรือราคะ ฝ่ายที่น่ารักน่าพอใจมันจะเอา, โทสะหรือโกธะนี้ ฝ่ายที่น่าเกลียดน่ากลัว มันไม่ต้องการ, แต่โมหะนั้น ฝ่ายที่มันไม่รู้ว่าเป็นอะไร มันเต็มไปด้วยความสงสัย.

นี่ระวังเถอะว่ามันมีทางมากมายนักที่จะทำให้เป็นทุกข์ ในสิ่งที่น่ารักให้เกิดความทุกข์ไปอย่างหนึ่ง ที่น่าเกลียดก็เกิดความทุกข์ไปอย่างหนึ่ง, ที่น่าสงสัยไม่รู้ว่าเป็นอะไรก็ให้เกิดความทุกข์อีกอย่างหนึ่ง. เราอยู่ในท่ามกลางสิ่งเหล่านี้ ก็ต้องเป็นทุกข์ เดี๋ยวหัวเราะ เดี๋ยวร้องไห้ เดี๋ยวสะดุ้ง เดี๋ยววิ่งหนี, แล้วแต่ว่ามันจะโง่กันไปในทิศทางไหน. ถ้าฉลาดเห็นเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา โดยเสมอกัน ก็ไม่มีความรู้สึกที่เป็นกิเลสทั้งสามประการนั้น คือไม่รัก และก็ไม่เกลียด และก็ไม่สงสัย, ดูให้ดีๆ ว่ามันอยู่ด้วยความรักบ้าง อยู่ด้วยความเกลียดบ้าง อยู่ด้วยความสงสัยว่าจะเป็นอะไรก็ไม่รู้นี้บ้าง ถ้าเอา

ออกไปเสียได้จะมีความสุขสบายสักเท่าไร. ถ้าเข้าใจเรื่องนี้ก็จะเห็นว่า พระพุทธเจ้ามีพระคุณ, มีพระคุณมหาศาลเหลือที่จะกล่าวได้, เพราะท่านได้สอนในสิ่งให้กำจัด ให้ขจัดสิ่งเหล่านี้ออกไปเสียได้ อย่ามาทำให้กูรัก อย่ามาทำให้กูเกลียด, อย่ามาทำให้กูสงสัย. ที่เป็นอันตรายแก่จิตใจก็คือความรัก ความเกลียด ความสงสัย เรียกว่ามันไม่ปกติ ก็เรียกว่ามันอยู่ใต้อำนาจของสิ่งเหล่านั้น คือสิ่งทั้งปวง หรือสิ่งที่เรียกว่าโลก โลก โลก, ในโลกมีแต่สิ่งเหล่านี้ สำหรับคนชนิดนี้; เอาละโลกนี้มีแต่สิ่งเหล่านี้, แต่ว่ามีคนอีกคนหนึ่งไม่โง่ ไม่หลงใหล, ไม่โง่ ไม่หลงรัก ไม่หลงเกลียด ไม่ไปมัวพะวงสงสัย ก็อยู่อย่างสบาย อย่างนี้เขาเรียกว่าอยู่เหนือโลกเรียกว่า โลกุตตระ บ้าง เรียกว่า โลกอุดร บ้าง.

ทั้งโลกันตนรก และโลกุตตระอยู่ในจิตใจ.

เข้าใจว่าบางคนก็เคยได้ยินคำนี้มาแล้วว่า โลกอุดร หรือโลกุตตระ แต่เขาสอนกันอย่างไรก็ไม่รู้ว่ามันไปอยู่ที่ไหนก็ไม่รู้, มันอยู่เหนือ เหนือ เหนือขึ้นไปจนไม่รู้ว่า

อยู่ไหน. โลกอุดรหรือโลกุตตระไม่รู้ว่ามันอยู่ที่จิตใจที่มันไม่โง่ แล้วมันก็อยู่เหนืออิทธิพลของสิ่งทั้งปวงในโลก, ในโลกจะมีอะไรสักเท่าไรมากมายสักเท่าไร ก็ไม่มีอิทธิพลที่จะมาครอบงำย่ำยีจิตใจของคนนี้ให้เป็นทุกข์ได้. นี่เรียกว่าโลกมันไม่มาอยู่เหนือจิตใจของคนคนนี้ให้เป็นทุกข์ได้, จิตนี้เรียกว่าเป็นจิตที่เข้าสู่โลกุตตระ คือเข้าสู่สภาวะที่จะไม่เป็นทุกข์เพราะโลกอีกต่อไป; แม้ว่าร่างกายจะอยู่ในโลกนี้ แต่สิ่งต่างๆ ในโลกนี้ไม่ทำให้เขาเป็นทุกข์ได้ ในแง่ของความรักก็ดี, ในแง่ของความเกลียดก็ดี ในแง่ของความสงสัยก็ดี.

โลกุตตระอยู่ที่นี่ อยู่ในจิตใจ, อยู่ที่จิตใจที่มีความรู้แจ่มแจ้งจนไม่ยึดมั่นถือมั่นสิ่งใดโดยความเป็นตัวตนของตน. เดี๋ยวนี้เกิดมามีแต่ความโง่ เพิ่มขึ้นด้วยความโง่หลงรัก หลงโกรธ หลงเกลียด หลงกลัว มาตั้งแต่อ้อนแต่ออก จนบัดนี้ จนแก่เฒ่าชรา, แล้วมันก็ยังจะหลงที่จะรัก จะเกลียด จะสงสัย เรียกว่าจมอยู่ในโลก, แล้วก็จมลึก ลึกลงไปทุกทีๆ อย่างนี้เรียกว่านรกที่อยู่ลึกที่สุดเป็นนรกที่มืดที่สุด อยู่เลยใต้บาดาลลงไปอีก.

คำว่า นรก นี้เชื่อกันว่าอยู่ใต้บาดาล, แล้วเป็น

โลกันตนรก มืดเพราะว่าแสงเดือนแสงอาทิตย์แสงอะไรส่องไปไม่ถึง, มันมืด มืดเหลือประมาณ, แต่มันยังไม่มืดเท่ากับความโง่ของหัวใจของคนที่ไม่รู้อะไรเกี่ยวกับอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา, พระพุทธเจ้าท่านตรัสว่าอย่างนี้ ช่วยจำกันไว้ให้ดีๆ ว่า โลกันตนรกลึกสุดเข้าไปใต้บาดาลโน้นมืด มืด มืดจนไม่รู้จะมืดอย่างไร เพราะมันไม่มีแสงสว่างของอะไรเลย, แต่มันยังไม่มืดเท่านรกโง่ในจิตใจของคนโง่ที่ไม่รู้ว่า อะไรเป็นทุกข์ อะไรเป็นเหตุให้เกิดทุกข์, อะไรเป็นความดับทุกข์, อะไรเป็นทางให้ถึงความดับทุกข์. ความโง่อันนี้ ความไม่รู้อันนี้ มืดยิ่งกว่าความมืดในโลกันตนรก, ใครมีบ้าง ใครมีความมืดอย่างนี้อยู่ในหัวใจบ้าง นั่นแหละความมืด นั่นแหละนรกมืด มืดยิ่งกว่าโลกันตนรก, แล้วก็ไม่มีใครกลัว, แล้วกลัวนรกอะไรกันถ้าไม่รู้, กลัวแต่นรกที่ว่าจะไม่ได้ตามที่สมอยาก ไปกลัวแต่นรกอย่างนั้น. ส่วนที่มันมืดจนทำอะไรไม่ถูกทำให้เกิดทุกข์ทรมานอยู่ตลอดเวลา ทุกเวลา ทุกวินาที ทุกกระเบียดนิ้ว มีแต่ความทุกข์ นี่มันไม่รู้จัก นี่เป็นความมืด.

เห็นธรรมแล้ว จะเห็นพระพุทธเจ้า.

ถ้ามีแสงสว่างขึ้นมาทำให้รู้ นั่นแหละคือพระพุทธเจ้า ปัญญาที่ทำให้รู้ตามที่เป็นจริงต่อสิ่งเหล่านี้ว่า อะไรเป็นอะไร จนไม่มีความมืด ไม่มีความโง่ ไม่มีความหลง ไม่ยึดมั่นถือมั่นในสิ่งทั้งปวง, แสงสว่างนั่นแหละคือพระพุทธเจ้าผู้เห็นธรรม ผู้รู้ธรรม ผู้รู้ความทุกข์ ผู้รู้ความดับทุกข์ ผู้รู้การปฏิบัติให้ดับทุกข์ได้.

ข้อนี้ก็พูดกันมาหลายครั้งหลายหนแล้วจนชักจะเอือมแล้วเหมือนกัน และว่าคนก็คงจะจำได้แต่คำพูด แต่ก็ไม่รู้ว่าอะไรคือประโยคที่ว่า *ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเรา ผู้ใดเห็นเรา ผู้นั้นเห็นธรรม, ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต ผู้ใดเห็นตถาคต ผู้นั้นเห็นธรรม ผู้ใดไม่เห็นธรรม แม้จะอยู่ใกล้จนถึงจับชายจีวรอยู่เสมอก็ยังไม่เห็นตถาคต.*

คนที่อยู่ในอินเดียพร้อมสมัยกับพระพุทธเจ้า เดินสวนทางกับพระพุทธเจ้าทุกวันๆ ก็ไม่รู้จักพระพุทธเจ้า มันเห็นแต่เปลือก แล้วก็ไม่มองในเรื่องที่มีคุณค่าเพื่อความดับทุกข์ ก็ไม่สนใจ ผู้หญิงเป็นฝูงๆ รุมกันด่าพระพุทธเจ้าว่า คนดีแต่ทำให้คนเป็นหม้ายนี่, ผู้หญิงเหล่านี้

รู้จักพระพุทธเจ้าอย่างไร, เขาด่าพระพุทธเจ้าว่า แกนี่ดีแต่ทำให้คนเป็นหม้าย คือผัวของเขาออกไปบวช แล้วเขาก็เป็นหม้าย อย่างนี้มันมาก เขาก็ช่วยกันด่าพระพุทธเจ้าว่า เป็นคนที่ดีแต่ทำให้คนเป็นหม้าย, นี่เขาอยู่กับพระพุทธเจ้าแท้ๆ เดินสวนทางกันแท้ๆ แล้วยังชี้หน้าด่าด้วย, ยังรู้จักพระพุทธเจ้าไม่ได้ เพราะว่าไม่เห็นธรรมะไม่เห็นธรรมะที่จะเป็นเครื่องดับทุกข์ได้นั่นเอง. พระพุทธเจ้าถูกด่าเยอะแยะหลายแง่หลายมุม, อาตมาถูกด่าอย่างที่ถูกอยู่นี้นิดเดียวแหละ เทียบกับพระพุทธเจ้าไม่ได้. พระพุทธเจ้าถูกด่ามากกว่านี้ เพราะว่าคนโง่มันมากแหละมันมากเหลือเกิน. นี้เรียกว่า ถ้าไม่เห็นธรรมะแล้ว ไม่มีทางที่จะเห็นพระพุทธเจ้า ไม่รู้จักธรรมะแล้ว ไม่มีทางที่จะรู้จักพระพุทธเจ้า. ขอให้สนใจดีๆ ให้รู้จักสิ่งที่เรียกว่า ธรรมะ, ธรรมะที่จะทำให้เห็นพระพุทธเจ้า.

ธรรมะคือหน้าที่
สิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงเคารพ

ทีนี้ก็จะได้พูดถึงธรรมะอันนี้แหละกันเสียสักหน่อย

หรือไม่หน่อยละมากทีเดียวว่า ถ้าเห็นธรรมะมากขึ้นไปแล้วมันก็เป็นปีใหม่, ถ้าไม่เห็นธรรมะ เท่าเดิมมันก็เท่าเดิม มันไม่มีปีใหม่. ขอให้ทุกคนมีปีใหม่ ปีใหม่เห็นพระพุทธเจ้าคือองค์ของธรรมะให้มากขึ้นกว่าเดิม แล้วก็ให้เห็นหน้าที่คือการดับทุกข์, ธรรมะนั้นเพื่อดับทุกข์ ธรรมะนั้นมีหน้าที่เป็นหน้าที่เพื่อจะดับทุกข์ รู้จักให้มากกว่าเดิมแล้วทำให้มีมากกว่าเดิม, ปฏิบัติหน้าที่ที่ดับทุกข์ให้มากกว่าเดิม. นี่แหละจะมีปีใหม่เพิ่มขึ้นมา ที่มีค่าเพิ่มขึ้นมาจากปีเก่า.

อยากจะย้ำอยู่เสมอว่า ธรรมะ ธรรมะ ธรรมะนั้นแปลว่าหน้าที่, ถึงธรรมะจะแปลว่าคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าก็เถอะ, ท่านสอนเรื่องหน้าที่ แล้วคำว่าธรรมะ ธรรมะนี้มนุษย์ใช้พูดอยู่ก่อนพระพุทธเจ้าเกิด. เขาหมายถึงหน้าที่ หน้าที่คือสิ่งที่จะช่วยให้รอด, ช่วยจำไว้อย่างนี้ หน้าที่นั้นคือสิ่งที่จะช่วยให้รอด คำว่าธรรมะก็มีความหมายว่าสิ่งที่จะช่วยให้รอด, ธรรมะกับหน้าที่จึงเป็นสิ่งเดียวกัน ต่างกันแต่ภาษา เป็นภาษาในอินเดียโบรมโบราณโน้น ก่อนพระพุทธเจ้าเกิด เขาเรียกธรรมะด้วย. ภาษานั้น ครั้นมาเป็นภาษาไทย มีคำว่าหน้าที่ๆ หน้าที่นี้ใช้แทน, ดังนั้น

คำว่าธรรมะกับคำว่าหน้าที่นั้นมันเป็นสิ่งเดียวกัน. เขาสอนกันมาสูงขึ้น สูงขึ้น แต่ไม่สูงสุด, พอพระพุทธเจ้าเกิดขึ้นท่านสอนสูงสุด, หน้าที่สูงสุด เป็นความดับทุกข์ได้สิ้นเชิงถึงที่สุด จนไม่มีใครสอนให้สูงไปกว่านี้ได้. บรรดาคำสอนของมนุษย์ สอนกันมาสูงขึ้น สูงขึ้นมา แต่ยังไม่สุด, พอพระพุทธเจ้าเกิดขึ้นท่านสอนสูงสุดจนดับทุกข์สิ้นเชิง. นี่วัฒนธรรมของมนุษย์ในแง่ของศาสนานี้มันสูงสุดแค่ที่พระพุทธเจ้าท่านได้เกิดขึ้นแล้วท่านได้สอน สอนจนสูงสุด, ไม่มีใครจะสอนให้สูงไปกว่านั้นได้. พวกลูกศิษย์ของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย จงรู้จักความจริงข้อนี้ไว้บ้าง แล้วจะได้พูดให้ถูกต้องว่า หน้าที่อันสูงสุดดับทุกข์ได้สิ้นเชิงเรียกว่าธรรมะ, ธรรมะสูงสุด ซึ่งเป็นสิ่งที่พระพุทธเจ้าท่านเคารพ.

นี้ก็อยากจะพูดเตือนแล้วเตือนอีกจนคนฟังรำคาญพูดแล้วพูดอีกว่า ท่านทั้งหลายเป็นลูกศิษย์ของพระพุทธเจ้า แต่ไม่เคารพสิ่งที่พระพุทธเจ้าท่านเคารพ, เคารพพระพุทธเจ้าเกือบเป็นเกือบตาย สละชีวิตก็ได้ แต่ไม่เคารพสิ่งที่พระพุทธเจ้าท่านเคารพ, สิ่งนั้นคือหน้าที่ สิ่งนั้นคือธรรมะ, สิ่งนั้นคือหน้าที่ เมื่อพระพุทธเจ้าตรัสรู้

ใหม่ๆ ปรากฏอยู่ในข้อความในพระบาลี. นี้ท่านก็ถามตัวเองขึ้นว่า ต่อไปนี้จะเคารพใคร? ตรัสรู้อย่างนี้แล้วจะเคารพใคร ก็เคารพธรรมะหรือหน้าที่ที่ตรัสรู้นั่นแหละ, ธรรมะหรือหน้าที่ที่ตรัสรู้นั่นแหละสูงสุดมันดับทุกข์ได้เอ้า ตกลงเคารพธรรมะ. พระพุทธเจ้าจึงประกาศออกไปว่า พระพุทธเจ้าทุกพระองค์ ในอดีตในอนาคตในปัจจุบันทุกพระองค์ เคารพธรรมะคือหน้าที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งก็หน้าที่ของพระพุทธเจ้า.

หน้าที่ของคนทั้งปวงเพื่อดับทุกข์, เมื่อดับทุกข์ได้แล้ว ก็มีหน้าที่ที่จะสอนคนต่อไป มันเป็นสองชั้นอยู่อย่างนี้. สิ่งที่เรียกว่าหน้าที่ ทำหน้าที่ดับทุกข์ของตนเองให้ได้เสียก่อน ครั้นดับทุกข์ของตัวเองได้แล้ว ก็มีหน้าที่จะสอนต่อไป, หรือจะถือโอกาสว่า เราดับทุกข์ได้เท่าไร ก็มีสิทธิที่จะสอนได้เท่านั้น, ดับทุกข์ได้นิดหนึ่ง ก็มีหน้าที่หรือมีสิทธิที่จะสอนได้นิดหนึ่งเท่านั้น ไม่เป็นไรไม่ต้องกลัว, ดับทุกข์ได้เท่าไรก็สอนเท่านั้นแหละ, เป็นความประสงค์ของพระพุทธเจ้าที่ให้ทำอย่างนั้น เพื่อเป็นการช่วยให้มนุษย์ทุกคน เพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตาย รู้จักหน้าที่และดับทุกข์.

แต่เราก็ไม่เคารพหน้าที่ที่พระพุทธเจ้าเคารพ ไม่เคารพสิ่งที่พระพุทธเจ้าท่านเคารพ อยากจะพูดกรอกหูสักร้อยครั้งพันครั้งว่า พวกท่านไม่เคารพสิ่งที่พระพุทธเจ้าท่านเคารพ, แม้ว่าท่านจะเคารพพระพุทธเจ้า, เพราะฉะนั้นขอให้เปลี่ยนแปลงกันเสียใหม่ ปีใหม่นี้ขอให้เคารพสิ่งที่พระพุทธเจ้าท่านเคารพให้มากกว่าปีเก่า คือหน้าที่ที่จะดับทุกข์ได้, จงเคารพหน้าที่ อย่าคดโกงหน้าที่ อย่าบิดพลิ้วหน้าที่ อย่ากบฏหน้าที่ อย่ายักยอกหน้าที่, ให้เคารพหน้าที่อย่างบริสุทธิ์ผุดผ่องถูกต้อง ตั้งใจจริงที่จะดับทุกข์. ปากเขาว่า พุทธัง สรณัง คัจฉามิ, แต่ใจของเขาสตางค์ สรณัง คัจฉามิ, ข้อนี้ก็เคยพูดกันมาบ่อยๆ ปากมันว่า พุทธัง สรณัง คัจฉามิ, แต่จิตแท้ๆ มันว่า สตางค์ สรณัง คัจฉามิ, เคารพเงินเคารพสิ่งที่เป็นปัจจัยแห่งกิเลส. ปากว่าเคารพพระพุทธเจ้า แต่ใจมันเคารพสิ่งที่เป็นกิเลส, นี่คือตัวการร้ายที่ไม่เคารพสิ่งที่พระพุทธเจ้าท่านเคารพ, มาเคารพเหยื่อของกิเลส หรือเคารพกิเลสเสียมากกว่า, กิเลสจะไสหัวมันไปทำอะไร มันทำได้ทั้งนั้นเลย, นี่มันเรียกว่าเคารพกิเลส ไม่ได้เคารพสิ่งที่พระพุทธเจ้าเคารพ. ขอให้นึกถึงข้อนี้ให้มากเถิด, ให้มากยิ่งๆ ขึ้นไปเถิด.

ความฉลาดที่ควบคุมไม่ได้ทำให้เกิดปัญหา.

สมัยนี้มีการศึกษาที่ไม่เพียงพอ การศึกษาที่ไม่เพียงพอ การศึกษาที่เปิดช่องโหว่ให้คนเดินผิดทาง คือการศึกษาที่ทำให้คนฉลาด แล้วไม่มีการศึกษาส่วนที่จะควบคุมความฉลาด ช่วยกันประกาศให้ก้องไปทั่วโลก ให้รู้ไปถึงรัฐบาลทุกรัฐบาลในโลกนี้ว่า การศึกษาของพวกท่านทั้งหลายมันยังโง่, มันยังมีแต่ทำให้คนฉลาดๆ ฉลาดจนไม่รู้จะทำอย่างไร ฉลาดๆ ไปโลกพระจันทร์นั้นไปเป็นว่าเล่น, มีคอมพิวเตอร์ มีอีเลคโทรนิค เทคโนโลยีมันเหลือจะฉลาดแล้ว แต่ว่าไม่มีอะไรมาควบคุมความฉลาด. นักศึกษาที่ฉลาดเหล่านั้นก็ใช้ความฉลาดเป็นทาสของกิเลส, คิดดู ความฉลาดที่ควบคุมไว้ไม่ได้นั่นแหละ มันสร้างปัญหาขึ้นมา ยิ่งฉลาดเท่าไรยิ่งสร้างปัญหาได้มาก, ยิ่งฉลาดเท่าไรยิ่งโกงได้ลึกซึ้ง. เดี๋ยวนี้การศึกษาในโลกมีแต่ทำให้ฉลาด มันไม่มีส่วนที่จะควบคุมความฉลาด, ดังนั้น โลกยิ่งฉลาดมากขึ้นเท่าไร ก็ยิ่งคดโกงกันมากขึ้นเท่านั้น, ยิ่งเบียดเบียนกันลึกซึ้งมากเท่านั้น, ความทุกข์ในโลกจะมากขึ้นเท่าที่มันยิ่งฉลาด.

นี่เราก็ได้แต่พูดพล่ามอยู่คนเดียว ไม่มีใครเขาฟัง,

เขาอยากจะฉลาด เขาให้ลูกหลานฉลาด, รัฐบาลก็จัดการศึกษาให้พลเมืองฉลาด แต่แล้วควบคุมความฉลาดของเขาไม่ได้, เขาก็เอาความฉลาดไปใช้ในทางที่เห็นแก่ตัว. เห็นแก่ตัว เห็นแก่ตัว, ยิ่งฉลาดเท่าไรยิ่งเห็นแก่ตัวได้ลึกซึ้ง; ฉะนั้นมันจึงมีผลสะท้อนออกมาจากความเห็นแก่ตัวของคนฉลาดเต็มไปหมดทั้งโลก. ทุกคนยิ่งฉลาดขึ้นยิ่งเป็นนักวิทยาศาสตร์ก็ยิ่งฉลาดขึ้น, แต่ไม่มีอะไรมาควบคุมความฉลาด เขาก็ยกความฉลาดให้แก่กิเลส, แล้วแต่กิเลสมันจะใช้ความฉลาดอย่างไร โลกจึงเป็นอย่างนี้ เต็มไปด้วยคนฉลาด ฝีไม้ลายมือของคนฉลาดแต่แล้วมันก็เพิ่มปัญหามากขึ้น. ความทุกข์เกิดขึ้นแปลกๆ มากมาย ทั้งลึกซึ้ง, ความทุกข์ยิ่งยาก ยิ่งลำบาก ยิ่งลึกซึ้งและยิ่งมาก เพราะคนมันฉลาด แต่ไม่มีอะไรมาควบคุมความฉลาด, เขาก็ใช้ความฉลาดไปเสนอสนองความเห็นแก่ตัว, เอ้า เอาซิ ก็เกิดโลภะ โทสะ โมหะ แล้วมันก็ทำไปตามโลภะ โทสะ โมหะ แรงขึ้น แรงขึ้น, เพิ่มขึ้นเพิ่มขึ้น. โลภะ โทสะ โมหะชุดที่เกิดทีหลังต้องร้ายกาจกว่าที่เกิดขึ้นชุดก่อนเสมอไป, โลภะ โทสะ โมหะเกิดเป็นชุดๆ อยู่เรื่อยมาๆ ชุดหลังๆ ยิ่งร้ายกาจกว่าชุดแรก

เสมอไป, ฉะนั้นโลกนี้ยิ่งเต็มไปด้วยโลภะ โทสะ โมหะ ที่ร้ายกาจยิ่งๆ ขึ้นไปทุกที.

ถ้าว่าคนป่าสมัยโน้น สมัยคนป่าดึกดำบรรพ์ที่เขาอยู่โพรงไม้อยู่รูก็ได้ เขามาเห็นคนสมัยนี้คนปัจจุบันนี้อยู่ตึก อยู่วิมาน อยู่อะไร มีเรือบิน มีรถยนต์ มีอะไรสารพัดอย่าง เขาจะคิดอย่างไร, เขาจะคิดอย่างไร. นี่คนที่ไม่เข้าข้างตัวช่วยคิดแทนดูบ้างว่า เขาจะคิดอย่างไร. อาตมาคิดว่ามันจะหัวเราะเยาะนะ หัวเราะเยาะคนบ้าเราอยู่รู รูเดียวสบายแล้ว, นี้สร้างตึก ๑๐ ชั้น ๒๐ ชั้น ๓๐ ชั้น ๑๐๐ ชั้น, สร้างตึกขึ้นไปแล้วมันมีอะไรที่มันดีกว่าเราที่อยู่รู, มันยิ่งมีไฟฟ้าใช้ ยิ่งมืดบอดทางจิตใจ, มีน้ำแข็งกิน มันก็ยิ่งร้อนรุ่มทางจิตใจยิ่งกว่าคนที่ไม่รู้จักน้ำแข็ง, มีรถ มีเรือ มีเรือบิน มีอะไรมันก็ยังโง่ ยังมีความอยากที่วิ่งเร็วกว่าเรือบินอยู่นั่นแหละ. มันก็เลยไม่ต้องทำอะไร มันก็ต้องมีความทุกข์มากขึ้นๆ, เป็นปัญหามากมายมหาศาลท่วมทับ แก้กันไม่ไหว. นี่คนป่าเขาจะหัวเราะเยาะคนสมัยนี้ที่ว่าเจริญรุ่งเรืองแล้ว.

ขอให้เอาไปสนใจ ไปคิดนึกกันบ้าง จะได้ควบคุมไว้ให้ดีๆ จะได้ควบคุมไว้ให้ดีๆ ให้มันถูกต้องๆ. ให้มัน

ถูกต้อง อย่าให้คนป่านั้นเขาหัวเราะเยาะได้ มีไฟฟ้าใช้ จิตใจมันก็ไม่สว่างเหมือนไฟฟ้า, มันยิ่งมืดเพราะความเห็นแก่ตัวยิ่งขึ้นๆ, หรือว่ามีน้ำแข็งกิน, ใจคอมันก็ไม่ได้เยือกเย็นเหมือนน้ำแข็ง, มันยิ่งร้อนๆ เพราะมันมีอะไรมายั่วให้ต้องการมากกว่าเดิมนี่. คนป่าเขาจะคิดอย่างไร, เขาจะนึกอย่างไร, เรามีจิตใจเป็นธรรม มีจิตใจไม่เข้าข้างตัว ช่วยคิดดูบ้าง.

มันทำสิ่งที่เกินจำเป็นมากขึ้นๆ มากขึ้น, ถ้าทำเท่าที่จำเป็นแล้ว ไม่มีปัญหายุ่งยากอย่างที่กำลังได้รับอยู่เดี๋ยวนี้ดอก. ขอให้รู้จักว่าอะไรจำเป็น อะไรไม่จำเป็น, อะไรเป็นเหตุให้เกิดทุกข์, อะไรเป็นเหตุให้ดับทุกข์, ให้รู้กันเสียบ้างเถิด แล้วมันก็จะต้องดีขึ้นเป็นธรรมดา, ความทุกข์จะไม่มากมายขึ้นตามความฉลาดๆ ที่มันฉลาดๆ จนไม่รู้จะฉลาดไปถึงไหน.

ความฉลาดที่ไม่มีอะไรควบคุม, ความฉลาดที่ไม่มีสัมมาทิฏฐิควบคุม ระวังให้ดี, ความฉลาดที่ไม่มีสัมมาทิฏฐิหรือความรู้ที่ถูกต้องควบคุม ความฉลาดนั้นพาไปหาปัญหายุ่งยาก ไปหาความทุกข์ยิ่งขึ้นกว่าเดิมทั้งนั้น. ฉะนั้นจงรู้จักฉลาดชนิดที่อยู่ในความควบคุมของธรรมะ

ของสัมมาทิฏฐิ ของปัญญา ของยถาภูตญาณทัสสนะ คือความจริงของสิ่งทั้งปวงที่ว่า ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา. ให้ความรู้เหล่านี้มาควบคุมความฉลาด ความฉลาดจะได้เดินไปถูกทาง จะไม่ต้องไปทำสิ่งที่ไม่ต้องทำที่มันเกิน เกินความจำเป็น. ช่วยจำไว้ด้วยว่า ถ้าเกินความจำเป็นแล้วจะต้องเป็นทุกข์, ถ้าพูดตรงไปตรงมาก็ว่า มันจะโง่ ถ้ามันมีอะไรมากเกินกว่าจำเป็นที่ควรจะมีแล้วมันโง่: มีรถยนต์คันหนึ่งเกินพอแล้ว มันยังซื้ออีกสองคันสามคัน, มันก็คือโง่ มันก็คือผิดหลักธรรมะ มันไม่ควรจะสร้างปัญหาขึ้นมา. มีบ้านบ้านเดียวมันก็เกินพอแล้วมันจะต้องมีหลายบ้านอย่างนี้ มันก็เป็นเรื่องของความโง่, มันไม่รู้จักว่าควรจะมีเท่าไร, ขอให้สนใจเถอะว่า ปราศจากความรู้แล้ว ความฉลาดนั่นแหละมันจูงไปลงเหวจูงไปสู่ความยุ่งยากลำบากลึกซึ้งซับซ้อนจนแก้ไม่ได้.

ถ้าเราจะจัดการศึกษาในโลกนี้กันเสียใหม่ ให้มีเครื่องควบคุมความฉลาด อย่าให้ความฉลาดมันเฟ้อหรือมันเห็นแก่ตัว, เราก็จะไม่มีความทุกข์กันมากมายเท่านี้. ฉะนั้นพูดได้เลยว่า พวกนิยมคอมมิวนิสต์หรือคอมมิวนิสต์มันก็เห็นแก่ตัว, พวกเสรีประชาธิปไตย

นายทุนมันก็เห็นแก่ตัว, พวกที่ไม่เป็นอะไรทั้ง ๒ อย่างมันก็เห็นแก่ตัว ไม่ยกเว้นสักคนเดียว, ในโลกนี้มีแต่คนเห็นแก่ตัว แล้วมันจะไม่เป็นทุกข์อย่างไรเล่า, มันก็เป็นทุกข์อยู่ตามลำพังด้วย แล้วมันก็เป็นทุกข์เมื่อไปเกี่ยวข้องกับผู้อื่นด้วย, มันก็เลยเป็นทุกข์กันไปหมด. การศึกษาในโลกมันไม่สมบูรณ์ ไม่ถูกต้องสำหรับการดับทุกข์ ไม่ตรงตามที่พระพุทธเจ้าท่านได้ตรัสรู้: รู้ว่าความทุกข์เกิดขึ้นอย่างไร, ความทุกข์จะดับไปอย่างไร, นี้มันมีความโง่ที่ทำให้เกิดโลภะ โทสะ โมหะยิ่งๆ ขึ้นไป.

โลภะ โทสะ โมหะ ของคนฉลาดน่ากลัวอย่างยิ่งยิ่งกว่าของคนโง่, โลภะ โทสะ โมหะ ของคนโง่นั้น มันทำอะไรไม่ได้มากนักดอกเพราะมันโง่ ถ้าโลภะ โทสะ โมหะของคนฉลาดแล้ว มันทำอะไรได้ลึกซึ้งเหลือประมาณ, ยากที่จะแก้ไขไถ่ถอนเลย, ขอให้รู้จักว่าธรรมะ สติ ปัญญา ยถาภูตญาณทัสสนะนั้นมีประโยชน์อย่างไรๆ, มีประโยชน์อย่างไร จำเป็นอย่างไร, ถ้ามีสิ่งนี้แล้วเรียกว่าเป็นพุทธะๆ ได้อย่างไร, มีความรู้ที่ถูกต้องอย่างนี้แล้วเป็นพุทธะ คือผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ได้อย่างไร, ไม่มีสิ่งเหล่านี้แล้วก็ไม่มีความเป็นพุทธะเลย.

นี่ ขอให้ปีใหม่ของเรามีสิ่งนี้มากกว่าปีเก่าเถิด พูดง่ายๆ ก็ให้มันมีความเป็นพุทธะมากกว่าปีเก่าเถิด, เราก็จะมีพระพุทธเจ้าอยู่กับเรา. ความรู้นั่นแหละเป็นพระพุทธเจ้า, การปฏิบัตินั้นเป็นธรรมะ เป็นพระธรรม, ผู้ที่ได้รับผลของการปฏิบัตินั่นคือพระสงฆ์ พระพุทธเจ้าเป็นผู้รู้ เป็นผู้บอก เป็นผู้ชี้ทาง, ความรู้หรือหนทางของการปฏิบัติที่ท่านชี้ คือพระธรรม, แล้วก็ผู้ปฏิบัติได้รับผลของการปฏิบัติเป็นสุขอยู่ นั่นคือพระสงฆ์, พระสงฆ์ได้รับประโยชน์มีความสุขอยู่ตามภูมิตามชั้นของตน นี่คือพระสงฆ์. แต่ทั้งหมดนั้นมันขึ้นอยู่กับคำๆ เดียวว่า ธรรมะคือหน้าที่ๆ พระพุทธเจ้าท่านบอกหน้าที่ หน้าที่คือพระธรรม ผู้ปฏิบัติหน้าที่คือพระสงฆ์.

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นสิ่งเดียวกันโดยเนื้อใน โดยหัวใจ, แม้จะแยกเป็น ๓ อย่างข้างนอก เป็นผู้บอกหน้าที่ ตัวหน้าที่ ตัวผู้ปฏิบัติหน้าที่ อย่างที่ชอบสอนเด็กๆ กันว่า พระพุทธเจ้าเป็นผู้ตรัสรู้พระธรรม พระธรรมพระพุทธเจ้าสอน พระสงฆ์คือผู้ปฏิบัติ คล้ายกับมีตั้ง ๓ องค์. แต่ที่แท้มันไปรวมอยู่ที่คำคำเดียวว่า ความดับทุกข์ได้, การดับทุกข์ได้ คือพระพุทธ

พระธรรม พระสงฆ์. เราจึงสามารถมีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ได้พร้อมกัน มีพระพุทธเจ้าเป็นพ่อ, มีพระธรรมเป็นแม่, มีพระสงฆ์เป็นพี่, พูดอย่างนี้เพื่อให้จำง่ายๆ ดอก ไม่ใช่เพื่ออะไร จะหาว่าจริงหรือไม่จริงก็ได้, แต่เพื่อจำง่ายๆ ขอให้มีพระพุทธเจ้าเหมือนอย่างกับเป็นพ่อ, มีพระธรรมเหมือนอย่างกับเป็นแม่, มีพระสงฆ์เหมือนอย่างเป็นพี่, เดินตามกันไป ก็จะมีพระรัตนตรัยที่แท้จริง.

มีพระรัตนตรัยที่แท้จริงได้ โดยทำหน้าที่ให้ถูกต้อง.

ขอให้มีพระรัตนตรัยที่แท้จริงอย่างนี้ ยิ่งกว่าปีที่แล้วมา จะเรียกว่ามีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ทั้ง ๓ อย่างก็ได้ ดีกว่าที่แล้วมา, หรือจะพูดว่ามีเพียงอย่างเดียวก็พอ คือมีหน้าที่ หน้าที่ที่ถูกต้องจริงกว่าปีที่แล้วมาอย่างนี้ก็ได้. คุณลองมีหน้าที่ที่ถูกต้องแท้จริงเถอะ จะมีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ขึ้นมาครบทั้ง ๓ องค์เลยในหน้าที่นั้น, เพราะว่าในการปฏิบัติหน้าที่นั้น ต้องมีความรู้ที่ถูกต้องนั้นเป็นพระพุทธ แล้วทำลงไปเป็น

พระธรรม ได้รับผลของการกระทำนั้นเป็นพระสงฆ์.

เราจงมีหน้าที่ที่ถูกต้อง ชนิดที่ดับทุกข์ได้ ชนิดที่ถอนตนขึ้นมาออกเสียจากความทุกข์ได้, ในการกระทำหน้าที่นั้น มีทั้งพระพุทธ มีทั้งพระธรรม มีทั้งพระสงฆ์ ไม่ต้องไปแยกให้เป็นหลายองค์ให้ลำบาก เดี๋ยวต้องแขวนพระเครื่องอย่างน้อย ๓ องค์, เดี๋ยวนี้แขวนองค์เดียวมันได้ครบทุกอย่างทุกประการ. คำว่าหน้าที่นี้เป็นสิ่งสูงสุดศักดิ์สิทธิ์ยิ่งกว่าสิ่งใด ต้องพูดได้ว่าหน้าที่นี้ศักดิ์สิทธิ์สูงสุดยิ่งกว่าพระพุทธเจ้า เพราะว่าพระพุทธเจ้าท่านประกาศออกไปว่า พระพุทธเจ้านั้นเคารพธรรมะคือหน้าที่.

เดี๋ยวนี้คนเขามัวอ้างกันมากมาย ฟังแล้วก็น่าสงสาร, ขออ้างคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก บารมีคนนั้น บารมีคนนี้ จงมาช่วยคุ้มครองอย่างนี้ไม่ศักดิ์สิทธิ์ ไม่ใช่สิ่งศักดิ์สิทธิ์แท้จริง. สิ่งศักดิ์สิทธิ์แท้จริงคือหน้าที่ที่ถูกต้อง, ช่วยจำคำนี้ไว้ในหัวใจ ให้ฝังลึกไว้อยู่ในหัวใจ อย่ารู้จักลืมว่า หน้าที่ที่ถูกต้องนั่นแหละคือสิ่งศักดิ์สิทธิ์สูงสุดแท้จริงยิ่งกว่าสิ่งใด เหนือพระพุทธเจ้าขึ้นไปอีก เพราะว่าพระพุทธเจ้าท่านก็เคารพสิ่งนี้. หน้าที่ที่ถูกต้องช่วยได้จริง, มันมัวแต่อ้างสิ่งสูงสุด แต่

ไม่ทำหน้าที่ที่ถูกต้อง มันไม่ดับทุกข์ได้ดอก, พระเจ้าก็ช่วยไม่ได้ ให้พระเจ้ามาเป็นฝูงๆ ก็ช่วยไม่ได้ ถ้าไม่ทำหน้าที่ที่ถูกต้อง ถ้าทำหน้าที่ที่ถูกต้อง หน้าที่นั้น หน้าที่ หน้าที่นั่นแหละมันจะกลายเป็นพระเจ้าที่สามารถช่วยได้จริง มันช่วยคนเหล่านั้นได้จริง คือหน้าที่ที่ถูกต้องนั่นแหละช่วยได้จริง, ดังนั้นสิ่งศักดิ์สิทธิ์สูงสุดเหนือสิ่งใด ก็คือหน้าที่ที่ถูกต้อง ซึ่งพระพุทธเจ้าท่านเคารพ. พระพุทธเจ้าท่านเคารพหน้าที่ แปลว่ายอมรับว่า สิ่งที่เรียกว่าหน้าที่นั้นเหนือไปกว่าพระองค์ จึงต้องทรงเคารพ, หน้าที่คือสิ่งที่เรียกว่าธรรมะ ธรรมะในความหมายทั่วไป ความหมายทั่วไปของธรรมะก็คือหน้าที่ แล้วมาหลอกลูกเด็กๆ นิดเดียวว่าธรรมะคือคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า อย่างนี้มันไม่พอดอก มันไม่รู้ว่าสอนว่าอะไร, ต้องบอกว่าสอนเรื่องหน้าที่ หน้าที่ที่ดับทุกข์ได้ พระพุทธเจ้าท่านเคารพ.

เราจงมีธรรมะอย่างนี้ จะได้ช่วยตัวเองให้รอด, หรือจะเรียกว่าพระพุทธเจ้ามาช่วยให้รอดก็ได้, แต่ว่าเราต้องทำหน้าที่ด้วยตนเอง พระพุทธเจ้าเป็นแต่ผู้ชี้ทางว่าทำหน้าที่อย่างไร, ทำหน้าที่อย่างไร, ท่านก็ชี้ *อกฺขาตาโร ตถาคตา –พระตถาคตทั้งหลายเป็นแต่ผู้บอก บอกให้ทำ*

บอกวิธีให้ทำ ตุมฺเหหิ กิจฺจํ อาตปฺปํ กิจคือหน้าที่นั้นเป็นสิ่งที่ท่านทั้งหลายต้องทำเอง. จงรับรู้ข้อนี้ไว้ให้เต็มที่ว่าเราต้องทำกิจทำหน้าที่ที่จะช่วยตัวนั้นด้วยตนเอง พระพุทธเจ้าทั้งหลายเป็นแต่ผู้บอกวิธี.

ความรู้เป็นพระพุทธเจ้า การปฏิบัติเป็นพระธรรม การได้รับผลของการปฏิบัติเป็นพระสงฆ์ ไม่แยกกันดอก จะมีอยู่ด้วยกัน ไม่อาจจะแยกกัน, แยกกันได้ก็สำหรับพูดเท่านั้นแหละ แต่ที่มีอยู่จริงไม่อาจจะแยกกัน; ฉะนั้น ขอให้ทำหน้าที่ที่ถูกต้องเถิด จะมีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ที่แท้จริง.

ปีใหม่นี้ทำหน้าที่ที่ถูกต้องให้มากกว่าปีเก่า แล้วเราก็จะมีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ที่แท้จริงยิ่งขึ้นไปกว่าปีเก่า มิฉะนั้นก็เท่าเดิม, ปีใหม่ให้ลิงมันหัวเราะ ปีใหม่ให้คนป่ามันหัวเราะ มันไม่มีอะไรดีกว่าเดิม ไม่มีเพิ่มอะไรขึ้น. ปีๆ หนึ่งแต่ละปีๆ ต้องฉลาดถูกต้อง ทำหน้าที่ได้ถูกต้องสูงสุดไปกว่าเดิม มันจึงจะมีความใหม่ของปีใหม่, คือดียิ่งขึ้นไปกว่าเดิม. นึกถึงหัวเผือก หัวมัน หัวบุก หัวกลอยใต้ดินไว้เสมอว่า ปีหนึ่งต้องดีกว่า ต้องมากกว่า ต้องใหญ่กว่า, นั่นแหละจะได้ไม่ลืมตัว จะได้ไม่

ลืมตัว.

ขอให้ท่านทั้งหลายทุกคน จงมีพระรัตนตรัยสำหรับปีใหม่ให้ดีกว่าปีที่แล้วมา, และให้เป็นพระรัตนตรัยที่แท้จริงยิ่งขึ้นๆ คือเป็นหน้าที่ที่ถูกต้อง ที่สามารถจะช่วยได้แท้จริงยิ่งกว่าปีเก่าเถิด, ก็จะได้ชื่อว่า ท่านทั้งหลายมีพระรัตนตรัยอยู่กับเนื้อกับตัว อยู่ในจิต อยู่ในใจ อยู่ที่เนื้อที่ตัว ที่กาย วาจา ใจ, คอยที่จะช่วย พร้อมที่จะช่วยอย่างยิ่ง ยิ่งขึ้นไปยิ่งกว่าปีที่แล้วๆ มา, แล้วก็จงเป็นผู้ประสบผลที่ดียิ่งขึ้นไปกว่าปีเก่าอยู่ทุกทิพาราตรีกาลเทอญ.

ปีใหม่
มอบอะไรที่ให้คุณค่า ? ......

ธรรมพรปีใหม่ (ธรรมะคืออะไร)

พุทธทาสภิกขุ

ราคา ๒๐ บาท

ธรรมะในฐานะเป็นของขวัญสำหรับวันปีใหม่จากท่านพุทธทาส สามารถทำให้เข้าใจในความหมายแห่งธรรม แล้วนำไปเป็นแนวทางแห่งการปฏิบัติทำให้ชีวิตนี้พบกับความสุขที่แท้จริงได้

พรสำหรับปีใหม่

พุทธทาสภิกขุ

ราคา ๑๕ บาท

ธรรมะในวันขึ้นปีใหม่ มุ่งทำความเข้าใจเรื่อง "พร" คือความดี ที่ใครๆ ก็ปรารถนา และสามารถทำให้มีขึ้นได้ด้วยตนเองทุกคน

สำนักพิมพ์สุขภาพใจเสนอหนังสือธรรมะเล่มน้อย
แต่มากด้วยคุณค่า สำหรับให้เป็นของขวัญในวันที่เรียกว่า ปีใหม่

ปีใหม่มีสำหรับดีกว่าปีเก่า

พุทธทาสภิกขุ

ราคา ๑๕ บาท

ยกเอาเรื่องหัวเผือกหัวมันที่ทวีความใหญ่ของหัวที่อยู่ใต้ดินเพิ่มขึ้นเมื่อล่วงผ่านพ้นปี เป็นอุทาหรณ์ให้คนพยายามทำให้ปีใหม่ใหม่ออกไปในทางที่ดี ที่ถูกต้อง ที่มีความสงบเย็นและเป็นสุขยิ่งขึ้น

สิ่งที่ต้องทำให้ดีกว่าปีเก่า

พุทธทาสภิกขุ

ราคา ๒๐ บาท

สิ่งที่ต้องทำให้ดีกว่าปีเก่า ตอน **พุทธบริษัทต้องมีพระรัตนตรัยให้ดีขึ้น** อธิบายถึงเรื่องพระรัตนตรัย และให้ทุกคนมีพระรัตนตรัยที่แท้จริงยิ่งๆ ขึ้นไป เพื่อที่จะได้ประสบผลที่ดียิ่งขึ้นกว่าปีเก่า

สนใจหาซื้อได้ตามร้านหนังสือทั่วไปทั่วประเทศ หรือ โดยตรงได้ที่

สำนักพิมพ์สุขภาพใจ ๑๔/๓๔๙-๓๕๐ หมู่ ๑๐ ถนนพระราม ๒

ซอย ๓๘ แขวงบางมด เขตจอมทอง กทม. ๑๐๑๕๐

โทร. ๔๑๕-๒๖๒๑, ๔๑๕-๖๕๐๗, ๔๑๕-๖๗๙๗ โทรสาร ๔๑๖-๗๗๔๔

ส.ค.ส.

๑ ปีใหม่มี สำหรับดี กว่าปีเก่า
พืชมีเหง้า ครบปี ทวีหัว
ทั้งขนาด และจำนวน ล้วนเกินตัว
แต่คนชั่ว กลับถอยถด ดีลดลง

๒ คือปีหน้า เลวลงกว่า ในปีนี้
ไม่กี่ปี จะหมดดี เพราะมีหลง
รู้สึกตัว กะชั่ว, เพราะเห็นตรง
ดีจะคง มีวันไป ชื่นใจ เอยฯ

พุทธทาส อินทปัญโญ

ISBN 974-7364-58-1
9 789747 364583
20.-

สุขภาพใจ